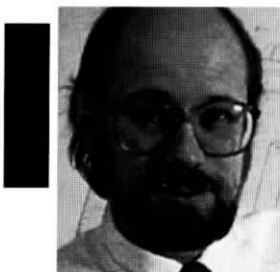

Ergonomin, vårt starka kort

**ROLAND LINDHÉ,
PROFESSOR,
INTERVJUAD AV
BO LINDESTAM**

ROLAND LINDHÉ

Professorn i industridesign på Konstfack, Roland Lindhé tar emot mycket informellt. Han visar runt i lokalerna för industridesign. Han visar några elevskisser. Egentligen brukar vi inte visa det som bara ligger på skissplanet. Men det är tydligt att eleverna, som går här i fyra år, har lärt sig något av sin läromästare. Detta att kunna rita, det är ju en grundförutsättning för att överhuvud taget komma hit. Men det är ju inte bara det teknikrelaterade som gäller. Det gäller att ha en formidé och sen är det mycket en kompromiss, att ha den snillrika tekniska funktionen, att skapa något enkelt igenkänningsbart och sist men inte minst, att hela tiden hitta på något helt nytt.

Tidigare var det ofta ett antal direktörer som satt och klämde på modeller och tyckte si eller så. De hade mycket liten aning om den verkliga funktionen och än mindre var de smakrådgivare värda namnet. Och många fyrkantiga produkter, i dubbel bemärkelse, såg dagens ljus.

FRÅN IBM TILL RLD

Roland, som har 30 års erfarenhet i branschen, vet vad han talar om. Efter sin konstfacktid kom han till IBM. 1970 kom han i kontakt med Alfaskop och hjälpte till att "såga av" tangentbordet på Alfaskop 3100 så att det kunde placeras fritt. Alla dataterminaler hade då fasta tangentbord och ingen dataprodukt hade på den tiden någonting som kunde kallas inställbarhet.

1972 gick Roland in i den firma, som sedan har blivit hans livsvärv. Roland lyckades få ett ramavtal med Stansaab som rådgivande designer. Det första uppdraget var arbetet med det nya Alfaskop-projektet, 3500.

ROLANDS FÖRSTA EGNA ALFASKOP

Den nya Alfaskop-produkten skulle ha en tydlig egen profil, med inställbarhet som en av de viktigaste egenskaperna. Det fanns många idéer. Slutligen bestämde man sig för ett rörligt mittparti i en rundad låda, en slags dockningsfunktion. Men den blåtonade färgen med profilränder i blått var inte Rolands idé, utan berodde på att man absolut måste använda de blå knapparna, som redan köpts. Skärmen hade ju gul text på brun botten, och Roland hade

velat ha en matchande färgsättning på Alfaskop 3500. Han tog igen det senare, när han fick uppdraget att färgsätta Alfaskop S37, det ommålade 3500, i de bruna och brunröda nyanser som senare kom att bli kända genom Alfaskop S41.

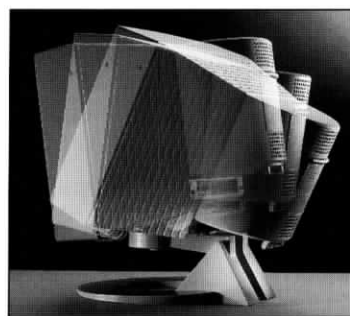
Bortsett från färgen var Roland alltså mycket nöjd med Alfaskop 3500. Det fanns ju en variant som inom samma grundform skulle vara minst 10 cm djupare. Det gällde att trola bort djupet, vilket faktiskt lyckades riktigt bra. Ett annat krav, som han kommer ihåg, var att man skulle kunna placera tangentbordet så att det och bildskärmen kom att bilda en traditionell "enhet", vilket också lyckades bra.

SYSTEM 41

Roland Lindhé Design, RLD, blev tidigt inkopplade när det gällde utvecklingen av Alfaskop System 41. Formgivning och ergonomifrågor hade ingen naturlig hemvist i Stansaab/Datsaabs organisation. Gunnar Hansson på ritkontoret intresserade sig för dem, men han kunde inte ta besluten. Och det gällde ju att satsa på det dramatiska, det rymdinspirerade och vara häftigt kreativt, samtidigt som slutprodukten måste vara enkel och avdramatiserad.

Det verkligt stora problemet med System 41 var att bygga bort den gigantiska volymen i burkarna. Det var därför man för första gången prövade den svängda designen och de rundade hörnen. Och samtidigt skapade man lösningen med det vrid- och vickbara konceptet, något som idag är mer eller mindre industristandard. Där var Roland och Stansaab/ Datsaab definitivt först.

Ergonomi är läran om människan och hennes arbetsredskap. Men den erfarenhet, som Roland fått genom åren, är att ingen egentligen bryr sig om innehållet i arbetet som människan skall utföra vid sin arbetsplats, eller så kanske man inte har någon aning. Det var en tillvänningsprocess som tog tid och kunderna var också mycket ovana att berätta vad man egentligen gjorde. Och därför kom tekniken länge att dominera produktutformningen.

FORM, FÄRG OCH LJUS ÖVER IDS

Det är inte många som vet att Roland och hans grupp

också har haft ett finger med i spelet kring produkterna för IDS. Han fick under Stansaab-tiden i uppdrag att titta på utformningen av de nya PPI:erna, som senare skulle få namnen 8500 och 8600.

Ett annat uppdrag som Roland gick in i med viss frustration var utformningen av operatörsrummet för ATCAS I på Arlanda. Alla enheter var tänkta att sitta fixt monterade utan varje form av flexibilitet eller inställbarhet. Men med kunskaper om arbetsplatsutformning lyckades gruppen få ett av de mest behagliga arbetsrummen inom ATC-området med enkla men effektiva medel. Systematisk mattlackering och väl genomtänkt belysning kom att bli nyckeln till framgång.

I detta sammanhang visar Roland några bilder som han tagit fram i samband med ett uppdrag från Celsius för den nya stridsledningsgenerationen StriC. Här har hans grupp utarbetat den nya arbetsplatsen enligt helt nya principer med maximal inställbarhet även för inköpta standardprodukter.

ERICSSON

Datsaabs inträde i Ericsson-sfären innebar för Roland Lindhé Design ett ordentligt kliv uppåt. Avtalet från Datsaabtiden utvidgades till att omfatta Ericssons alla 21 utvecklingsavdelningar. Det var inte alltid lätt att komma in i de olika miljöerna. Alla hävdade att just deras problem var speciella och därför inte gick att styra in i ett centralt form- och färgkoncept. Men tekniske direktören Gösta Lindberg stöttade Roland.

Roland kan berätta om många exempel på produkter där gruppen medverkat från telefoner (där man fortfarande har uppdrag) till skrivmaskiner och bankterminaler. Han lanserade den s.k. enkelböjen som ett genomgående tema. Inom arbetsplatssidan gjorde en upphandling från S-E-banken att det blev en s.k. treburkslösning, som senare blev basen för Alfaskop A91 och persondatorerna. En generell monitor, som byggdes i slim-line, genom att ta ur så mycket luft som möjligt, utvecklades för att möta kravet att den skulle kunna placeras i hörn. Utrymmet är viktigt för bankfolk. Och Ericsson blev känt över hela Europa för sin vackra och funktionella form. En av svensk industris och industridesigns verkliga framgångar.

Roland fick också utforma mobiltelefoner och skrivmaskiner. Ericssons första släpbara mobiltelefon bildade skola bland den generationen av telefoner. Samma sak gällde flera av Facits produkter.

NOKIA SATSAR PÅ BAKSIDOR

När sedan Nokia tog över dataverksamheten uppstod frågan vilken designlinje som skulle följas. De finska vännerna var inte rädda för djärva grepp och en tävling utlystes kring den nya generationen persondatorer. Och Rolands förslag segrade, vilket vi alla skall vara lyckliga över. En ny serie enheter såg dagens ljus. De byggde alla på idén om baksidans betydelse. I de allra flesta kontorsmiljöer ser man dataskärmarna även från baksidan och detta blev ledtemat. Sedan fortsatte man systematiskt att utveckla ergonomiska tillbehör som gjorde burkarna ännu mer inställbara och placeringsbara. Även dessa arm- och fottillbehör har senare blivit något av en industristandard.

Intressant blev även Nokias val av form, där man föredrog en rundad form på såväl skärmar som lådor, vilket tillsammans med en svagt rosa-ljusgrå färgsättning gav ett intryck av lätthet, samtidigt som produkterna var mycket eleganta. Man lekte med linjer och hål. Vissa enheter hade ventilationshål, fyrkantiga, konstnärligt spridda över gavlar och ytor på ett mycket lekfullt sätt.

VÄRLDSDESIGN FÖR ICL

När sedan ICL tog över verksamheten kom Rolands insats att breddas ytterligare eftersom ICLs ledning snart upptäckte kvaliteterna hos en väl genomtänkt och vacker design. En av de större uppgifterna blev då utöver arbetsplatsutformningen och arbetena med olika bankterminaler att även utforma den serie servrar som ICL utvecklade, från den minsta PC-baserade till de stora SPARC-processorerna. Även här var motståndet i början starkt, men slutresultatet visar upp en sammanhållen serie med klara familjedrag och en väl utformad funktionalitet, typiska tecken på en väl genomförd industridesign. Valet var givet. Återigen "Swedish Design by Roland Lindhé".

BAKSIDAN – NOKIAS FRAMSIDA